

Verbod op gratis eenmalige bekers

Onderzoek naar uitvoerbaarheid en vormgeving

CE Delft

Committed to the Environment

Verbod op gratis eenmalige bekers

Onderzoek naar uitvoerbaarheid en vormgeving

Deze notitie is geschreven door: Ellen Schep

Delft, CE Delft, september 2020

Publicatienummer: 20.200174.121

Monoverpakking / Dranken / EU-regelgeving / Verboden / Beleidsuitvoering / Maatregelen / Wetgeving / Handhaving / Wegwerpbekers

Opdrachtgever: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Uw kenmerk: 31160807

Alle openbare publicaties van CE Delft zijn verkrijgbaar via www.ce.nl

Meer informatie over de studie is te verkrijgen bij de projectleider Ellen Schep (CE Delft)

© copyright, CE Delft, Delft

CE Delft
Committed to the Environment

CE Delft draagt met onafhankelijk onderzoek en advies bij aan een duurzame samenleving. Wij zijn toonaangevend op het gebied van energie, transport en grondstoffen. Met onze kennis van techniek, beleid en economie helpen we overheden, NGO's en bedrijven structurele veranderingen te realiseren. Al 40 jaar werken betrokken en kundige medewerkers bij CE Delft om dit waar te maken.

Samenvatting

Aanleiding

De EU single use plastic (SUP) richtlijn vraagt aan lidstaten om het gebruik van kunststof beker- en voedselverpakkingen aanzienlijk te verminderen in 2026 ten opzichte van 2022. Lidstaten dienen daarom in juli 2021 een maatregelenpakket in te dienen bij de Europese Commissie. De Nederlandse overheid denkt op dit moment (onder andere) aan het instellen van een eventueel verbod op gratis uitgifte van eenmalige drinkbekers (bijvoorbeeld bij kiosken en fastfoodrestaurants), zoals eerder is gedaan bij plastic tasjes.

Doel en aanpak

Het doel van deze studie is om de haalbaarheid en realiteitsgehalte te onderzoeken van een **verbod op het gratis verstrekken van drinkbekers voor eenmalig gebruik.** Het gaat hierbij om een maatregel waarbij retailers een minimumprijs als **verplichte vergoeding** voor het gebruik van een beker moeten vragen en deze ook zichtbaar in rekening moet brengen. De retailer moet de consument de optie geven om gebruik te maken van een eigen beker. In dat geval mag hij geen vergoeding voor de beker in rekening brengen. Als de consument wel een eenmalige beker wil gebruiken wordt deze apart in rekening gebracht.

We onderzoeken:
- wat het bereik van de maatregel kan zijn;
- de praktische uitvoerbaarheid van een verbod op gratis plastic bekers op basis van ervaringen uit het buitenland;
- de invloed van het bedrag op de vermindering van het aantal drinkbekers voor eenmalig gebruik.

Hiervoor maken we gebruik van bestaande literatuur aangevuld met interviews met buitenlandse partijen waar zulke wetgeving al bestaat of in de maak is.

Resultaten

De belangrijkste bevindingen van de studie zijn:

Het bereik van de maatregel is niet precies bekend. De ordegrootte is drie miljard papieren bekers en 500 miljoen plastic bekers. Zowel plastic bekers als kartonnen bekers met coating vallen onder het hoofdstuk consumptievermindering van de SUP-richtlijn. Het is niet precies bekend om hoeveel bekers dit gaat. Van papieren bekers is een schatting van drie miljard bekers bekend en van plastic bekers een schatting van 500 miljoen. Een groot deel van de bekers wordt echter geconsumeerd binnen kantoren, die mogelijk buiten de scope van de maatregel vallen als de ‘tendency to be littered’ leidend is. Een grove schatting van de klimaatimpact bedraagt ruim 45 kton CO_2-eq.

Op lokaal niveau is er ervaring met de maatregel; op landsniveau zijn initiatieven in de maak:

Op lokaal niveau is in een aantal steden in de Verenigde Staten en Canada inmiddels besloten tot de invoering van een verbod op het gratis verstrekken van eenmalige drinkbekers en het daarom vragen van een verplichte vergoeding. In Ierland en Schotland liggen voorstellen ter consultatie voor een verbod op het gratis verstrekken van eenmalige drinkbekers en het daarom vragen van een verplichte vergoeding. Op lokaal niveau is in een aantal steden in de Verenigde Staten en Canada inmiddels besloten tot een verbod. In Berkeley en Watsonville in de VS is de maatregel sinds 2020 van kracht. Het is daar daar dus

praktisch mogelijk gebleken om een verbod op het verstrekken van gratis drinkbekers in te voeren. Effecten van de maatregelen in Berkeley en Watsonville zijn nog niet bekend. Ook ligt een deel van de processen stil door COVID-19.

Draagvlak en bewustwording zijn belangrijke succesfactoren:

Ervaringen laten zien dat het belangrijk is om stakeholders tijdig bij het proces te betrekken om zo draagvlak te creëren. Ook bewustwordingscampagnes bij consumenten zijn belangrijk. De uiteindelijke wetgeving is relatief summier en vergelijkbaar tussen de regio's. In alle landen mogen ondernemers de opbrengsten van de vergoeding houden.

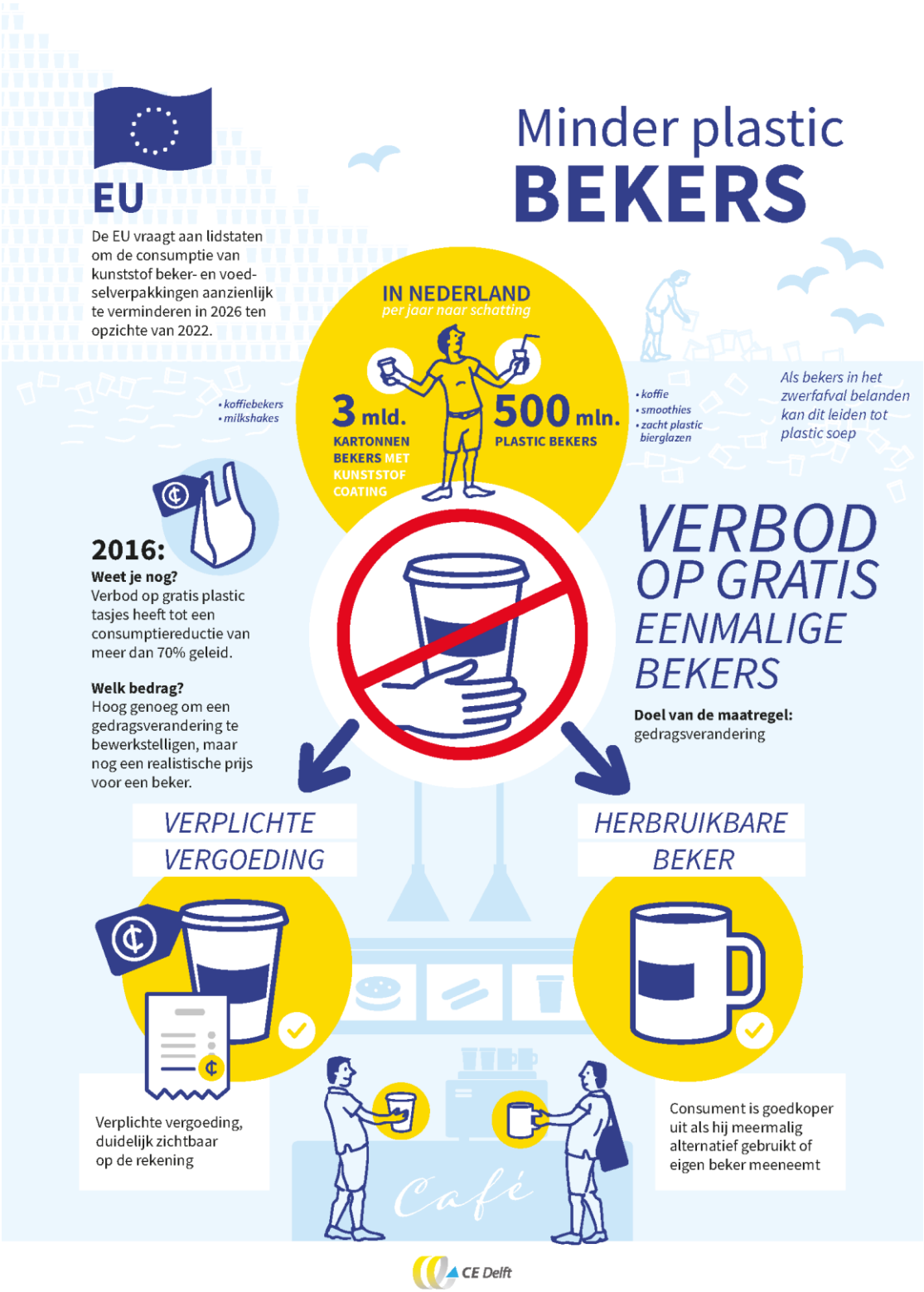
Er lijkt een zwak verband te zijn tussen de prijs van de beker en het effect:

Bij een prijs hoger dan $ 0,17 lijkt pas een consumptiereductie van meer dan 15% te realiseren. Deze conclusie is gebaseerd op experimenten en initiatieven bij individuele bedrijven en instellingen. Er is zijn echter nog geen ervaring met effecten bekend van maatregelen die op lokaal of landelijk niveau zijn ingevoerd. In de meeste andere regio's is gekozen voor een verplichte vergoeding van 25 cent:

Dit bedrag lijkt hoog genoeg voor een gedragsaanpassing, maar is nog wel redelijk in verhouding tot de kosten van een beker.

Voor bekers is mogelijk een hoger minimumbedrag of aanvullend beleid nodig dan bij plastic tasjes om de gewenste gedragsverandering te bewerkstelligen:

Het verbod op uitgifte van gratis plastic tasjes is in veel landen erg effectief gebleken met reducties van meer dan 70%, ook bij een zeer lage prijs. Toch zijn de resultaten niet één-op-één vertaalbaar, omdat het meenemen van een tas eenvoudiger is dan een beker en een tas niet altijd nodig is.

Minder plastic
BEKERS
EU
De EU vraagt aan lidstaten om de consumptie van kunststof beker- en voedselverpakkingen aanzienlijk te verminderen in 2026 ten opzichte van 2022.
IN NEDERLAND
per jaar naar schatting
3 mld.
KARTONNEN BEKERS MET KUNSTSTOF COATING
500 mln.
PLASTIC BEKERS
• koffiebekers
• milkshakes
• koffie
• smoothies
• zacht plastic bierglazen
Als bekers in het zwerfafval belanden kan dit leiden tot plastic soep
2016:
Weet je nog?
Verbod op gratis plastic tasjes heeft tot een consumptiereductie van meer dan 70% geleid.
Welk bedrag?
Hoog genoeg om een gedragsverandering te bewerkstelligen, maar nog een realistische prijs voor een beker.
VERBOD OP GRATIS EENMALIGE BEKERS
Doel van de maatregel:
gedragsverandering
VERPLICHTE VERGOEDING
HERBRUIKBARE BEKER
Verplichte vergoeding, duidelijk zichtbaar op de rekening
Consument is goedkoper uit als hij meermalig alternatief gebruikt of eigen beker meeneemt
Café
CE Delft

Summary

Background

Under the EU Single Use Plastics (SUP) directive, by 2026 member states are obliged to have substantially reduced use of plastic cups and food packaging compared with 2022 levels. A list of policy proposals to this end must be submitted to the European Commission by July 2021. Among the measures currently being considered by the Dutch government is a possible ban on free provision of cups at kiosks, fast-food restaurants and suchlike, as is already the case with plastic bags.

Aim and method

The aim of this study is to examine the theoretical and practical feasibility of a ban on free issue of single-use cups, with retailers obliged to levy a minimum charge for cup use and explicitly include this charge on the bill, giving consumers the option of using a cup of their own, for which there is then no charge. If the consumer still wishes to use a single-use cup, a separate charge is levied.

Three issues were investigated:
- the potential scope of the measure
- the practical feasibility of a ban on free plastic cups based on experience elsewhere
- the influence of the sum charged on reducing use of single-use cups.

To this end a literature study was carried out, supplemented by interviews with foreign actors in countries where such legislation is already in force or in preparation.

Results

Main findings

In the SUP directive, the chapter on reducing consumption covers both plastic cups and plastic-coated paper cups. The precise scope of the Dutch measure is not known, but in the Netherlands an estimated three billion paper cups and 500 million plastic cups are consumed annually. A large proportion of these are used at offices, though, which may not fall under the terms of the directive, as there is no 'tendency to be littered'. As a rough approximation, the overall climate impact is a little over 45 kt CO_2-eq. per annum.

Local experience; national initiatives underway

In Ireland and Scotland proposals on legislation banning free issue of one-way plastic cups and instead levying a mandatory charge e are currently in the consultation phase. At the local level, a number of towns and cities in the United States and Canada have already introduced a ban. In Berkeley and Watsonville in the US this has been in force since 2020, and so there have proved to be no practical obstacles to such a ban. What impact the measures have had is as yet unknown, however. Some of the processes are also on hold as a result of COVID-19.

Public support and awareness are key factors for success

Experience shows that it is important to involve stakeholders early on, to create support for such a measure. On the consumer side, public awareness campaigns are also important. The ultimate legislation is fairly minimal and similar across regions. In all the countries, retailers may keep the accruing revenue.

There seems to be weak linkage between charge and impact

A charge of over $0.17 for a single-use cup appears to lead to an over 15% reduction in use. This conclusion is based on experiments and initiatives by individual companies and institutions. As yet, however, there are no results indicating the effect of measures introduced at the local or national level.

Most other regions have opted for a compulsory 25 ct charge

This charge appears high enough to change consumer behaviour, while still reasonably in line with cup cost.

To achieve the desired behavioural change, for cups there may need to be a higher minimum charge or additional policy compared with plastic bags

The ban on providing free plastic bags has proved highly effective in many countries, achieved reductions of over 70%, even with a very low charge. These results cannot simply be transposed, though, as it is easier for consumers to take along a bag than a cup, while a bag is not always necessary.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De EU single use plastic (SUP) richtlijn vraagt aan lidstaten om het gebruik van kunststof beker- en voedselverpakkingen aanzienlijk te verminderen in 2026 ten opzichte van 2022. Lidstaten dienen daarom in juli 2021 een maatregelenpakket in te dienen bij de Europese Commissie. De insteek van de Nederlandse overheid vanuit het oogpunt van circulaire economie is om daarbij een verschuiving naar meermalig gebruik te stimuleren en potentiële negatieve verschuivingseffecten te mitigeren.

De Nederlandse overheid denkt op dit moment (onder andere) aan het instellen van een eventueel verbod op gratis uitgifte van eenmalige drinkbekers (bijvoorbeeld bij kiosken en fastfoodrestaurants). In ons eerdere onderzoek concludeerden wij dat een maatregel die het verbiedt om plastic bekers gratis te verstrekken een potentiële maatregel kan zijn (CE Delft, 2020). Experimenten in het buitenland tonen aan dat dit deels leidt tot het gebruik van meermalige bekers in plaats van eenmalige. Dit kunnen bekers zijn die consumenten zelf meenemen of statiegeldbekers die ter plekke weer ingeleverd worden. Deze maatregel kan vormgegeven worden vergelijkbaar met het verbod op gratis plastic tasjes in de retail.

Het ministerie heeft CE Delft gevraagd voor onderzoek naar de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van een verbod op gratis drinkbekers. De resultaten zijn weergegeven in deze notitie.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

In dit onderzoek onderzoeken we:
- wat het bereik van de maatregel kan zijn;
- de praktische uitvoerbaarheid van een verbod op gratis plastic bekers op basis van ervaringen uit het buitenland;
- de invloed van het bedrag op de vermindering van het aantal drinkbekers voor eenmalig gebruik.

Scope onderzoek

We onderzoeken een **verbod op het gratis verstrekken van drinkbekers voor eenmalig gebruik.** Het gaat hierbij om een maatregel waarbij retailers een minimumprijs als **verplichte vergoeding** voor het gebruik van een beker moeten vragen en deze ook zichtbaar in rekening moet brengen. De retailer moet de consument de optie geven om gebruik te maken van een eigen beker. In dat geval mag hij geen vergoeding voor de beker in rekening brengen. Als de consument wel een eenmalige beker wil gebruiken wordt deze apart in rekening gebracht. De opbrengsten van de vergoeding komen ten goede aan de retailer zelf. Dit is in lijn met het verbod op gratis plastic tasjes en gebruikelijk bij buitenlandse initiatieven. Een alternatief is een heffing waarbij de opbrengsten ten goede komen aan de overheid. Dit is niet verder onderzocht.

1.3 Leeswijzer

De opzet van de notitie is als volgt:
- in **Hoofdstuk 2** gaan we in op het bereik van de maatregel. We onderzoeken hoeveel eenmalige bekers in Nederland worden verkocht en waar het verbod voor zou gelden;
- in **Hoofdstuk 3** onderzoeken we buitenlandse initiatieven waar al een verbod/ verplichte vergoeding geldt en kijken we hoe zo'n verbod praktisch wordt uitgevoerd;

- in **Hoofdstuk 4** onderzoeken we wat de invloed van het bedrag is op de vermindering van het aantal drinkbekers voor eenmalig gebruik;
- in **Hoofdstuk 5** presenteren we onze conclusies.

2 Bereik van de maatregel

2.1 Inleiding

Voor kunststof drinkbekers en voedselverpakkingen voor eenmalig gebruik moeten lidstaten van de Europese Unie maatregelen treffen waarmee in 2026 een meetbare kwantitatieve consumptievermindering ten opzichte van 2022 wordt bereikt. In dit hoofdstuk onderzoeken we welk type eenmalige bekers in Nederland worden verkocht en waar het verbod voor zou kunnen gelden. We kijken hiervoor naar de definities uit de SUP-richtlijn en ervaringen uit het buitenland.

2.2 Definities uit de SUP-richtlijn

Onder drinkbekers (doppen en deksels inbegrepen) die onder Artikel 4 van de SUP-richtlijn vallen, vallen zowel kartonnen bekers met een plastic coating als plastic bekers. Doel van de SUP-richtlijn is om de milieu-impact van plastic te verlagen. Hierbij is de reductie van zwerfafval leidend.

Bij de definitie van een beker zijn er twee algemene criteria:
- de beker is voor eenmalig gebruik;
- de beker is gemaakt van plastic (geheel of gedeeltelijk).

Ook bekers die een plastic coating hebben om de functie te vervullen vallen onder de SUP-richtlijn. Dit betekent dat ook kartonnen koffiebekers met een plastic coating onder de richtlijn vallen, omdat een drinkbeker zonder plastic coating onbruikbaar is. Effectief vallen zo alle drinkbekers onder de richtlijn, omdat bekers zonder coating niet op de markt gebracht worden, omdat deze lekken. Hiernaast vallen ook bekers van biologisch afbreekbare kunststoffen onder de richtlijn.

Er is ook een productspecifiek criterium:
- De beker is bedoeld om gevuld te worden met een drank.

Hiermee vallen bijvoorbeeld bekers voor voedsel zoals yoghurt buiten de scope, maar bekers gevuld met een yoghurtdrank vallen wel binnen de scope.

In de praktijk gaat het dus om:
- kartonnen bekers met een plastic coating voor eenmalig gebruik (koffie, milkshakes, e.d.);
- plastic bekers en glazen voor eenmalig gebruik (koffiebekertjes, bekers voor smoothies, zacht plastic bierglazen, e.d.).

2.3 Aantallen wegwerpbekers

De kennis over het aantal wegwerpbekers dat jaarlijks op de Nederlandse markt wordt gebracht is beperkt. Op eenmalig plastic producten is geen producentenverantwoordelijkheid en daarom wordt deze stroom minder goed gemonitord dan plastic verpakkingen. Volgens het RIVM worden plastic bekers niet als verpakking gezien. Hierdoor vallen ze niet onder de afvalbeheersbijdrage en wordt er voor de inzameling en recycling ook niet betaald (RIVM, 2019). Ook het Afvalfonds Verpakkingen heeft geen gegevens over deze afvalstroom,

hoewel wegwerpservies wel bijdrageplichtig is (Afvalfonds Verpakkingen, 2020). In dit hoofdstuk sommen we de beschikbare informatie op.

Drie miljard koffiebekers

Uit eerder onderzoek komt naar voren dat jaarlijks zo'n drie miljard koffiebekers worden weggegooid. Op treinstations worden zo'n 30 miljoen warme dranken verkocht en bij tankstations gaat het om ongeveer 39 miljoen warme dranken in wegwerpbekers. Dit betreft in totaal ruim 2% van de drie miljard weggegooide bekers (CE Delft, 2020). Aanvullend onderzoek laat zien dat bij de Rijksoverheid jaarlijks zo'n 110 miljoen kartonnen bekers worden gebruikt (De Monitor, 2020). Dit zijn er ongeveer drie per medewerker per dag. Hieruit blijkt dat werknemers bij bedrijven en de overheid een grote gebruiker zijn van wegwerpbekers. Dit zullen vooral bekers zijn die in automaten worden gebruikt.

500 miljoen plastic wegwerpbekers

Volgens CanalCups worden jaarlijks in Nederland 500 miljoen plastic wegwerpbekers gebruikt (Smeets, 2019). Het is onbekend wat de herkomst van dit getal is en CanalCups wilde verder niet meewerken. Ook is niet duidelijk of hier ook koffiebekertjes bij in zitten.

Bijna 30.000 bedrijven

Sira Consulting (2020) onderzocht de bedrijfseffecten van de SUP-richtlijn. Zij berekende dat er in totaal zo'n 29.000 fastfoodrestaurants, cafetaria's, ijssalons, eetkramen en eventcateringbedrijven zijn in Nederland. Dit is de hoofddoelgroep van de regeling.

2.4 Milieu-impact wegwerpbekers

Een grove inschatting van de klimaatimpact van de wegwerpbekers leidt tot een impact van ongeveer 45 kton CO_2-eq. We zijn uitgegaan van het volgende bekergebruik (tussen haakjes de klimaatimpact per beker) (CE Delft, 2019):

- papieren bekertjes met PE-coating, gebruikt in koffieautomaten (7,7 g CO_2-eq. per beker);
- witte PS-plastic bekers, gebruikt voor koffie/warme dranken (33,8 g CO_2-eq. per beker);
- takeawaybekers met deksel (43,7 g CO_2-eq. per beker);
- plastic festivalglazen (25,9 g CO_2-eq. per beker).

Als er 3 miljard koffiebekers worden gebruikt, en we gaan uit van 2,5 miljard papieren bekers, 250 miljoen PS-plastic bekers en 250 miljoen takeawaybekers, dan kom je uit op een totale klimaatimpact van de koffiebekers van 38,6 kton CO_2-eq. voor de koffiebekers.

Van de 500 miljoen eenmalige plastic bekers hebben we de 250 miljoen PS-bekers al meegenomen bij bovenstaande berekening. Dan blijven er nog 250 miljoen PET-bekers over met een totale klimaatimpact van 6,5 kton CO_2-eq. In totaal dus ongeveer 45 kton CO_2-eq.
Op deze schatting zit wel een onzekerheidsmarge, omdat het precieze aantal en precieze samenstelling van het bekerverbruik niet bekend is.

Hierbij is ervan uitgegaan dat de bekers niet worden gerecycled. Als de plastic bekertjes worden gerecycled valt de klimaatimpact ervan een stuk lager uit, voor papier is dit effect kleiner.

2.5 Locatie van verkoop

De maatregel in Nederland richt zich op 'on-the-go'-consumptie, ofwel consumptie op een andere plaats dan waar de drank gekocht is. Leidend hierbij is de 'tendency to be littered'

(persoonlijke communicatie ministerie IenW). Dit betekent dat de plaats waar de drank verkocht wordt bepaald of de beker gratis mag zijn of niet. Dit kan betekenen dat zogenaamde 'closed-loop settings' zoals kantoren buiten de scope van de maatregel vallen.

2.6 Ervaringen uit het buitenland

In andere landen en regio's is de (voorgestelde) wetgeving gericht op een verbod op gratis uitgifte van alle eenmalige bekers voor dranken, dus zowel papier als plastic. Voor eenmalige bekers moet een verplichte vergoeding worden betaald. Eenmalig is hierbij gedefinieerd als 'niet bedoeld voor hergebruik'. Uitzondering is het Verenigd Koninkrijk.
In het Verenigd Koninkrijk is een heffing (levy) voorgesteld door het Environmental Audit Committee van het Lagerhuis. Deze maatregel was alleen gericht op papieren bekers voor warme dranken. Reden hierachter was dat deze moeilijk te recyclen zijn en de heffing had het doel om een groter deel van het afval te recyclen. In bijvoorbeeld Berkeley is het verbod zowel gericht op het reduceren van zwerfafval, het verminderen van plasticgebruik als het verbeteren van recycling. Zodoende vallen zowel plastic als papieren bekers onder de verplichte vergoeding (Obermeit, 2020). In het buitenland zijn uitzonderingen gericht op kwetsbare groepen, zoals groepen die in aanmerking komen voor voedselondersteuning en niet op locatie. Zij kunnen hun bewijs voor het ondersteuningsprogramma (bijvoorbeeld een pas) gebruiken om voor de uitzondering in aanmerking te komen. Voor 'closed-loop settings' wordt in sommige regio's gekeken naar beleid meer gericht op hergebruik.

In Hoofdstuk 3 gaan we verder in op buitenlandse ervaringen.

2.7 Conclusie

Zowel plastic bekers als kartonnen bekers met coating vallen onder het hoofdstuk consumptievermindering van de SUP-richtlijn.

Het is niet precies bekend om hoeveel bekers dit gaat. Van papieren bekers is een schatting van 3 miljard bekers bekend en van plastic bekers een schatting van 500 miljoen. Een grove schatting van de klimaatimpact bedraagt ruim 45 kton CO_2-eq. Een groot deel van de bekers wordt geconsumeerd binnen kantoren, die mogelijk buiten de scope van de maatregel vallen als de 'tendency to be littered' leidend is. In andere regio's en landen vallen zowel plastic als kartonnen bekers onder de maatregel, uitzonderingen zijn met name gericht op kwetsbare groepen.

3 Uitvoerbaarheid op basis van ervaringen uit het buitenland

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van buitenlandse ervaringen met een verbod op het gratis verstrekken van bekers voor eenmalig gebruik. We geven een overzicht van de initiatieven en laten zien hoe het verbod tot stand is gekomen en juridisch en praktisch is ingevuld.

3.2 Overzicht ervaringen uit het buitenland

Buitenlandse ervaringen laten zien dat dat het praktisch mogelijk is om een verbod op gratis drinkbekers in te voeren. In twee steden is inmiddels een verbod ingevoerd; in verschillende andere steden en landen is een verbod gepland of wordt onderzocht.
Tabel 1 vat de buitenlandse overheidsinitiatieven samen.

Tabel 1 - Verbod op wegwerpbekers in buitenland en verplichte vergoeding (stand van zaken augustus 2020)

Regio	Status	Hoogte bedrag	Type bekers	Uitzondering	Inwoners
Ingevoerd					
Berkeley, CA, VS	Sinds 1-1-2020, nog niet gehandhaafd	$ 0,25 [€ 0,22]	Alle eenmalige bekers	Inwoners die onder (voedsel)ondersteunings-programma's vallen; evenementen hebben plicht om herbruikbaar of composteerbaar servies te gebruiken	Stad, 120.000
Watsonville, CA, VS	Sinds 1-1-2020, on hold door COVID-19	$ 0,10 [€ 0,09]	Alle eenmalige bekers	Inwoners die onder (voedsel)ondersteunings-programma's vallen	Stad, 54.000
Gepland					
Vancouver, Canada	Per 1-1-2021	$ 0,25 [€ 0,16] (minimumprijs)	Alle eenmalige bekers	Ziekenhuizen, zorginstellingen, privégebruik	Stad, 675.00
Santa Cruz, CA, VS	Gepland per 1-7-2020, uitge-steld tot 1-1-2021 door COVID-19	$ 0,25 [€ 0,22]	Alle eenmalige bekers	Inwoners die onder (voedsel)ondersteunings-programma's vallen	County, 260.00
Consultatiefase					
Toronto, Canada	Consultatiefase	N.n.b.	Alle eenmalige bekers	N.n.b.	Stad, 2.900.00
Ierland	Consultatiefase	N.n.b. (10c, 15c en 25c zijn opties)	Alle eenmalige bekers	N.n.b.	Land, 4.900.00
Schotland	Consultatiefase, on hold door COVID-19	N.n.b. (20-25p wordt geopperd)	Alle eenmalige bekers	Hergebruik promoten in 'closed-loop' settings zoals kantoren, evenementen en festivals	Land, 5.300.00
Verworpen					
Verenigd Koninkrijk	Voorgesteld, maar verworpen	25p [€ 0,28] (minimumprijs)	Papieren bekers voor warme dranken	n.v.t.	Land, 63.400.000

Inmiddels is in twee Amerikaanse steden daadwerkelijk een verplichte vergoeding inge-voerd. Het gaat hierbij om het verplicht in rekening brengen als gebruik wordt gemaakt van een beker voor eenmalig gebruik. Dit zijn Berkeley en Watsonville in Californië.
In Vancouver en Santa Cruz County zijn wetten aangenomen om op korte termijn een ver-plichte vergoeding in te voeren. In Ierland, Schotland en Toronto zitten voorstellen in de consultatiefase. Bij al deze initiatieven mogen ondernemers de opbrengsten houden, er zijn dus nog geen voorbeelden van maatregelen waarbij de opbrengst naar de overheid gaat.
Ook in het Verenigd Koninkrijk is een voorstel gedaan voor een 'latte levy' op koffiebekers. Dit voorstel is verworpen door de Britse Regering. Van andere EU-landen is niet bekend dat zij inzetten op een verbod op gratis wegwerpbekers.

In Watsonville is het verbod op het gratis verstrekken van eenmalige bekers tijdelijk stopgezet vanwege COVID-19 en in Santa Cruz County wordt de invoering vanwege COVID-19 uitgesteld. In Berkeley is het verbod sinds januari ingevoerd, maar wordt pas gehandhaafd vanaf 1 januari 2021. Er is momenteel geen capaciteit om de effecten te meten in de stad (Obermeit, 2020). Verschillende koffieketens weigeren momenteel eigen servies om hygiëneredenen (bijvoorbeeld (Starbucks, 2020)). Dit betekent dat er nog geen gegevens over de effecten van de maatregelen bekend zijn.

Hiernaast zijn er ook initiatieven van bedrijven waarbij een bedrag voor een beker in rekening wordt gebracht. Het bekendste voorbeeld hiervan is Starbucks. Hier wordt in diverse regio's rond de 5 cent voor een beker gevraagd. In Duitsland is deze verplichte vergoeding in januari 2020 ingevoerd na een succesvolle test in Hamburg en Berlijn. Hier nam het percentage eigen bekers toe van 2,5 naar 6% (Starbucks, 2020). Ook in het Verenigd Koninkrijk is een verplichte vergoeding ingevoerd. Hier nam het percentage eigen bekers toe van 2,2 naar 5,8% bij een experiment in London (CE Delft, 2020). In Nederland zijn geen voorbeelden van verplichte vergoedingen bekend, wel kun je bij kiosken op stations € 0,25 korting krijgen als je je eigen beker meeneemt.

In Vancouver valt ieder verkooppunt dat een vergunning heeft om voedsel te verkopen onder de maatregel, uitgezonderd ziekenhuizen, zorginstellingen en privégebruik. Dit betekent dat bijvoorbeeld ook festivals en evenementen onder de maatregel vallen. Schimmig gebied hier zijn bijvoorbeeld waterautomaten die in wachtruimtes staan. Koffieautomaten met papieren bekers in kantoren zijn in Canada niet gebruikelijk. Werknemers gaan naar buiten om koffie te halen of er wordt gebruik gemaakt van aardewerk servies (Kosmak & McKenzie, 2020). Ook in de Verenigde Staten verschilt de koffiecultuur met die van Nederland. Automaten vallen hier wel onder de verordening, maar zijn ook veel minder gebruikelijk. In Berkeley wordt in zogenaamde 'closed-loop settings' ingezet op herbruikbaar of composteerbaar servies. Evenementen hebben de plicht om gecertificeerd composteerbaar servies te gebruiken. (Obermeit, 2020).

3.3 Lessen uit Berkeley, Vancouver en het Verenigd Koninkrijk

Berkeley

In Berkeley is op 1 januari 2020 de verplichte vergoeding op eenmalige bekers ingegaan. De maatregel is onderdeel van een grotere verordening om het gebruik van eenmalig plastic te reduceren. In april 2018 is een conceptwet gepresenteerd. Hierna heeft een consultatiefase plaatsgevonden en de definitieve wet is in maart 2019 goedgekeurd. Uit de consultatiefase volgden vier belangrijke zorgen van stakeholders (zie Tabel 2). Op basis hiervan is de verordening op een aantal punten aangepast.

Tabel 2 - Resultaat stakeholderconsultatie Berkeley

Zorg van stakeholders	Reactie stadsbestuur
Bedrijven waren bezorgd dat door de verplichte vergoeding hun klandizie zou afnemen.	De maatregel is geen plicht om de prijs te verhogen, maar is een verschuiving in de presentatie van de kosten.
Bedrijven zijn bezorgd om hygiëne van eigen bekers.	In de verordening worden standaarden opgenomen om onhygiënische of ongeschikte eigen bekers te mogen weigeren.
Zorgen over impact groepen met een laag inkomen en tijdelijke inwoners.	Inwoners met een laag inkomen (die een bepaalde kaart hebben) worden uitgezonderd.
Zorgen voor een verplichte vergoeding op eenmalige voedselverpakkingen.	Verplichte vergoeding komt alleen op eenmalige bekers.

De Zero Waste Manager van de stad gaf aan dat het belangrijk is om vroeg in het proces bedrijven te betrekken. In Berkeley is een onderzoek onder bedrijven gehouden. Hierdoor is discussie ontstaan en is draagvlak bij bedrijven gecreëerd. Ook het voorleggen van de conceptwetgeving aan stakeholders is een belangrijke stap geweest (Obermeit, 2020).

Vancouver

Vancouver is de grootste stad waar tot dusverre tot invoering van een verplichte vergoeding is besloten. Hier is in februari 2016 begonnen met het proces om tot een single-use item reduction strategy te komen en is in november 2019 een verordening aangenomen.
De verplichte vergoeding wordt in januari 2021 ingevoerd. Deze invoering wordt niet uitgesteld i.v.m. COVID-19, wel is een deel van de educatieprogramma's opgeschort.

Bij de maatregel waren drie uitgangspunten van belang:
- het moet een gelijk speelveld creëren voor alle bedrijven;
- het moet gemakkelijk te begrijpen en communiceren zijn;
- het moet de goede voorwaarden creëren om programma's voor herbruikbare bekers uit te breiden.

Gedurende het proces heeft een uitgebreide consultatiefase plaatsgevonden, bestaande uit onder meer een webinar, interviews en workshops. Bijzondere aandacht in het stakeholder-proces was er voor bedrijven met een multiculturele achtergrond. In Vancouver was weinig weerstand tegen de maatregel. De Zero Waste Strategy omvat naast bekers ook wegwerp-bestek, rietjes, plastic tasjes en voedselverpakkingen en de meeste weerstand kwam tegen het verbod op plastic wegwerprietjes. In de consultatiefase is ook een voorstel gedaan om wegwerpbekers te *verbieden*. Dit leidde ertoe dat veel stakeholders een verplichte ver-goeding uiteindelijk heel acceptabel vonden.

Er is geen angst dat bedrijven eigen bekers gaan weigeren. Bij warme dranken is er al een cultuur om eigen bekers mee te nemen en deze zou zich ook bij koude dranken kunnen gaan ontwikkelen. Er zijn geen artikelen in de wetgeving opgenomen om te verplichten dat bedrijven eigen bekers moeten accepteren.

De strategie in Vancouver is erg gericht op het inrichten van een deelbekersysteem.
Een consument koopt hierbij een drank bij een locatie en kan de beker bij een andere locatie weer inleveren. Bedrijven die deelnemen aan zo'n programma worden vrijgesteld van een plicht om jaarlijks het aantal gebruikte bekers te rapporteren. Deze vrijstelling lijkt, wellicht meer nog dan de verplichte vergoeding, zeer succesvol in het reduceren van aantal wegwerpbekers. Bedrijven blijken veel weerstand te hebben om hun aantal ver-kochte bekers te rapporteren en kiezen daarom voor deelname aan een deelbeker-programma (Kosmak & McKenzie, 2020).

Ook is het belangrijk dat er publieke campagnes komen om bewustzijn te creëren bij consumenten. Voor bedrijven was het belangrijk dat gecommuniceerd wordt dat de verplichte vergoeding wordt opgelegd door de overheid en niet door de bedrijven zelf (Kosmak & McKenzie, 2020).

Verenigd Koninkrijk

In het Verenigd Koninkrijk is een voorstel gedaan voor een 'latte levy' op koffiebekers.
Dit voorstel is verworpen door de Britse Regering. Volgens de regering ondermijnt een vergoeding de producentenverantwoordelijkheid, die is gebaseerd op het idee van 'de vervuiler betaalt' en waarbij de partij die het product op de markt brengt zorg draagt voor inzameling en verwerking. Ook was de verplichte vergoeding te veel gericht op één stroom,

te weten papieren koffiebekers (Foster, 2020). De regering wilde eerst weten welke maatregelen geschikt zijn om al het eenmalig plasticafval te reduceren (Environmental Audit Committee, 2018). Er was veel media-aandacht rondom het voorstel en waarschijnlijk heeft een aantal koffiebedrijven zich actief tegen het voorstel verzet (Foster, 2020); (Weston, 2019). In het Verenigd Koninkrijk lag het voorstel gevoelig, omdat men bang was dat het tot kostenstijgingen zou leiden voor consumenten en dat de horeca en winkelstraten hier sterk onder zouden lijden (Ellis, 2020).

3.4 Wetgeving het buitenland

In Berkeley, Watsonville, Vancouver en Santa Cruz County is een verplichte vergoeding op eenmalige bekers inmiddels wettelijk vastgelegd. De verordeningen zijn onderdeel van een groter pakket aan wetgeving om eenmalig plastic te reduceren. Tabel 3 vat de inhoud van de wetteksten samen.

Tabel 3 - Overzicht wetgeving buitenland

Regio	Status	Wettelijk over de vorm
Berkeley, CA, VS	Sinds 1-1-2020	– Verkooppunt moet $ 0,25 vragen – Verkooppunt mag de verplichte vergoeding houden – Verkooppunt moet bedrag op kassabon vermelden – Verkooppunt moet informatie over bedrag op communicatie-middelen (menu's, website, telefonisch) vermelden – Consumenten mogen hun eigen beker meenemen, maar verkooppunten mogen ongeschikte bekers weigeren – De wet wordt vanaf één jaar na ingang gehandhaafd. Overtreders kunnen worden gestraft.
Watsonville, CA, VS	Sinds 1-1-2020, on hold door COVID-19	– Verkooppunt moet $ 0,10 vragen – Verkooppunt mag verplichte vergoeding houden – Verkooppunt moet bedrag op kassabon vermelden – Verkooppunt moet informatie over bedrag op communicatiemiddelen (menu's, website, telefonisch) vermelden – Verkooppunten mogen geen verplichte vergoeding vragen bij herbruikbare bekers die door de klant worden meegenomen
Vancouver, Canada	Per 1-1-2021	– Verkooppunt moet minimumbedrag vragen – Verkooppunt moet minimumbedrag op kassabon vermelden – Verkooppunt moet informatie over bedrag op communicatiemiddelen (menu's, website) vermelden – Verkooppunt moet jaarlijks het aantal verkochte bekers rapporteren – Boete van $ 500 bij tekortkomingen op deze punten
Santa Cruz County	Gepland per 1-7-2020, uitgesteld tot 1-1-2021 door COVID-19	– Idem aan Watsonville

3.5 Conclusie

Op lokaal niveau is in de Verenigde Staten en Canada inmiddels besloten tot de invoering van een verbod op het gratis verstrekken van eenmalige drinkbekers en het daarom vragen van een verplichte vergoeding. In Ierland en Schotland liggen voorstellen ter consultatie. Het is daar praktisch mogelijk gebleken om een verbod op het verstrekken van gratis drinkbekers in te voeren. Effecten van de maatregelen zijn nog niet bekend.
Ook ligt een deel van de processen stil door COVID-19.

In de VS en Canada is inmiddels ervaring met het instellen van een verbod op gratis eenmalige bekers. Ervaringen laten zien dat het belangrijk is om stakeholders tijdig bij het proces te betrekken om zo draagvlak te creëren. Ook bewustwordingscampagnes bij consumenten zijn belangrijk. De uiteindelijke wetgeving is relatief summier en vergelijkbaar tussen de regio's. In alle landen mogen ondernemers de opbrengsten van de vergoeding houden. In Vancouver wordt naast de heffing ook sterk ingezet op deelbekerprogramma's. Ook dit kan interessant zijn voor Nederland.

4 Hoogte bedrag en vermindering consumptie eenmalige bekers

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de hoogte van het bedrag. We kijken hierbij naar ervaringen uit het buitenland en bevindingen uit de literatuur over de relatie tussen hoogte van het bedrag en effectiviteit.

4.2 Invloed bedrag op vermindering consumptie eenmalige bekers

(Poortinga, et al., 2019) laten zien dat er een zwak positief verband is tussen de hoogte van het bedrag en de effectiviteit. In een literatuurstudie voor de Schotse overheid hebben zij alle beschikbare onderzoeken op een rij gezet. Dit zijn met name gesloten experimenten met koffiebekers. Hieruit blijkt dat een laag bedrag (tussen de £ 0,05 en £ 0,13) leidt tot toename van herbruikbare bekers van 4-7%-punt, uitzonderingen daargelaten. Bij bedragen hoger dan £ 0,15p (€ 0,17) is pas een toename van meer dan 15%-punt te zien. Deze resultaten zijn echter zwak, omdat de experimenten vaak op specifieke locaties plaatsvonden (zoals universiteiten of bij milieuorganisaties) en soms samenhingen met ander beleid. Volgens Eunomia is bij een bedrag van £ 0,25 een consumptiereductie van 30% geen gekke schatting (Eunomia, 2017). Dit is niet verder beargumenteerd.

Hubbub onderzocht de effecten van een vergoeding bij Starbucks in de UK. Dit is een van de weinige experimenten met een verplichte vergoeding 'op straat' en niet in een gesloten omgeving. Hier was sprake van een bedrag van £ 0,05. Het aantal consumenten dat zijn eigen koffiebeker meenam bij de 35 testlocaties is toegenomen van 2,2% vóór invoering van de maatregel tot 5,8% ná invoering van de maatregel. Bij Starbuckswinkels buiten de test nam het toe naar 3,3%. Met name 's morgens en in buurtwinkels, en winkels nabij kantoren, nam het gebruik van eigen bekers toe. Hieruit valt op te maken dat effecten het grootst zijn wanneer consumenten op vaste plaatsen en tijdstippen hun koffie drinken. Ook viel op dat het effect groter was als de maatregel gecombineerd werd met reclamecampagnes zoals rond Earth Day, dit verklaart ook de toename van eigen bekers buiten testlocaties. Hiernaast was de toewijding van het personeel een belangrijke factor in het succes (Ellis, 2020). Hubbub geeft aan dat de maatregel niet zal leiden tot het vervangen van het grootste deel van de wegwerpbekers, omdat veel mensen toch bereid zijn om te betalen voor gemak.

Uit het experiment bij Starbucks bleek dat de verplichte vergoeding van £ 0,05 geen effect had op de verkopen van dranken (Ellis, 2020) en uit het onderzoek van Poortinga, et al. (2019) blijkt dat in verschillende experimenten geen negatief effect op de verkopen van dranken te merken was bij een kostenneutrale vergoeding.

4.3 Ervaringen uit het buitenland

In buitenlandse initiatieven bedragen tussen de € 0,09 en € 0,28. In het Verenigd Koninkrijk is een minimaal bedrag van 25 p (€ 0,28) voorgesteld. Hier is voor gekozen op basis van onderzoek door de Universiteit van Cardiff (Prof. Poortinga) en Eunomia. Zij gaven aan dat een minimale prijs kan leiden tot een consumptiereductie van 30%, onder meer op basis van modelstudies. Het is verder niet bekend hoe dit is onderbouwd (Foster, 2020).
In Santa Cruz County is ook een verplichte vergoeding voorgesteld. Hier is uiteindelijk voor $ 0,25 gekozen. Volgens de lokale bestuurder blijkt uit onderzoek dat $ 0,25 effectiever is dan $ 0,10. Bij $ 0,25 gaan consumenten pas echt hun gedrag aanpassen (Santa Cruz Local, 2019). Het is niet duidelijk waar deze bewering op gebaseerd is. Ook in Vancouver is gekozen voor $ 0,25. Dit is een minimumbedrag. Er is voor een minimumbedrag gekozen om te voorkomen dat verkooppunten met elkaar gaan concurreren om de laagste prijs voor een beker. Uit enquêtes bleek dat de meerderheid van de respondenten een verplichte vergoeding van $ 0,25 *acceptabel* of *neutraal* vond (City of Vancouver, 2019). $ 0,25 was volgens respondenten een goed bedrag, omdat het enerzijds hoog genoeg was om tot gedragsaanpassingen te komen en anderzijds een redelijke prijs was voor een wegwerpbeker. Op de vraag wat de ideale verplichte vergoeding zou zijn was de gemiddelde uitkomst $ 0,22 en de mediaan $ 0,25 (HUA Foundation, 2019). Ook is er voor $ 0,25 gekozen omdat hier in Berkeley en op de Universiteit van British Columbia al mee werd gewerkt. Ook wilde men dat het bedrag hoger was dan het statiegeld op andere verpakkingen (Kosmak & McKenzie, 2020).
In Berkeley is gekozen voor $ 0,25 op basis van onderzoek en enquêtes onder bedrijven en consumenten. De verwachting is dat bij $ 0,25 consumenten hun gedrag daadwerkelijk gaan aanpassen. Deze verwachting was deels gebaseerd op ervaringen met een verplichte vergoeding voor plastic tasjes (Obermeit, 2020).

Tabel 4 - Argumenten voor hoogte verplichte vergoeding

Land/regio	Bedrag	Argumentatie
Verenigd Koninkrijk	25 p [€ 0,28] (minimumbedrag)	– Gebaseerd op onderzoek: bedrag kan leiden tot consumptiereductie van 30%
Santa Cruz County	$ 0,25 [€ 0,22]	– Hoog genoeg voor gedragsaanpassing
Vancouver	$ 0,25 [€ 0,16] (minimumbedrag)	– In lijn met andere initiatieven – Uit enquêtes volgde dat het bedrag 'redelijk' was omdat het hoog genoeg was voor een gedragsaanpassing, maar een acceptabele prijs voor een beker – Bedrag moest hoger zijn dan statiegeld
Berkeley	$ 0,25 [€ 0,22]	– Op basis van onderzoek en enquêtes bij bedrijven en consumenten – Hoog genoeg voor gedragsaanpassing, deels gebaseerd op ervaringen met plastic tasjes

Hoe de hoogte van de verplichte vergoeding in andere regio's is bepaald, is niet bekend. De opbrengsten van de verplichte vergoedingen komen ten goede aan de winkeliers. In Vancouver is hier voor gekozen zodat winkeliers deze kunnen gebruiken om deelbekerprogramma's te ontwikkelen (Kosmak & McKenzie, 2020).

4.4 Analogie met verbod gratis uitgifte plastic tasjes

Het beste voorbeeld van een verbod is het plastictasjesverbod uit 2016 in Nederland. Het is sindsdien niet meer toegestaan om een gratis plastic tasje mee te geven in een winkel. Winkeliers mogen zelf de prijs bepalen en de omzet houden. Richtprijs is € 0,25, maar in de praktijk worden vaak lagere bedragen gevraagd. Het tasjesverbod heeft geleid tot een consumptiereductie van 71% en uit een evaluatie van 2019 door Rijkswaterstaat blijkt dat sinds 2015 het aantal plastic draagtassen in het zwerfafval met ongeveer 60% is gedaald.

Ook in andere landen is gewerkt met een verbod op gratis tasjes of een verplichte vergoeding voor tasjes en ook hier heeft het geleid tot een sterke reductie van het gebruik van wegwerptasjes. Er lijkt geen heel direct verband tussen de hoogte van het bedrag en de effectiviteit (ScAAN, 2019). Ook bij een zeer klein bedrag neemt het gebruik van plastic tassen al sterk af. Economisch gezien is de prijselasticiteit van plastic tassen heel hoog. Een verplichte vergoeding kan zo worden gezien als een *gewoonteverstoorder*. Door er een prijs aan te hangen wordt een automatisch proces opeens een bewuste keuze. Hierdoor gaan consumenten nadenken en hun gedrag aanpassen. Bij het plastictassenverbod was een sterke afname van het gebruik te zien onder alle groepen in de samenleving, dit laat zien dat het niet zo zeer de hoogte van het bedrag is, maar de bewustwording die leidt tot een gedragsverandering. Ook een bedrag van € 0,05 kan al een groot effect sorteren. Overigens nam in Ierland na verloop van tijd het wegwerptassengebruik weer toe. Dit nam weer af nadat het bedrag voor een plastic tas werd verhoogd.

Ervaringen met het tassenverbod laten zien dat verplichte vergoedingen effectief kunnen zijn om een gedragsverandering te bewerkstellingen. Dit betekent echter niet dat het resultaat één-op-één vertaalbaar is naar wegwerpbekers. Het meenemen van een eigen tas is relatief eenvoudig en ook is het niet altijd nodig om een tas te gebruiken. Bij bekers is dit anders. Een consument moet van tevoren een beker meenemen en deze moet ook schoon zijn (Poortinga, et al., 2019). Dit vereist enige planning. Zo moet een consument een tas meenemen of gebruik maken van een opvouwbare beker. Ook is het lastig bij impulsaankopen. Hubbub laat ook zien dat een verplichte vergoeding het beste werkte op plaatsen en tijdstippen waarop consumenten hun vaste koffie kochten. Dit kan betekenen dat voor bekers een hoger minimumbedrag of aanvullend beleid nodig is om de gewenste gedragsverandering te bewerkstelligen.

4.5 Conclusie

Er lijkt een zwak verband te zijn tussen de prijs van de beker en het effect. Bij een prijs hoger dan $ 0,17 lijkt pas een consumptiereductie van meer dan 15% te realiseren. Er is echter nog geen ervaring met maatregelen die op lokaal of landelijk niveau zijn ingevoerd. In de meeste andere landen en regio's is gekozen voor een verplichte vergoeding van 25 cent. Dit bedrag lijkt hoog genoeg voor een gedragsaanpassing, maar is nog wel redelijk in verhouding tot de kosten van een beker.

De verplichte vergoeding kan worden vergeleken met het verbod op gratis plastic tasjes. Dit is in veel landen erg effectief gebleken met reducties van meer dan 70%, ook bij een zeer lage prijs. Toch zijn de resultaten niet één-op-één vertaalbaar, omdat het meenemen van een tas eenvoudiger is en een tas niet altijd nodig is. Dit kan betekenen dat voor bekers een hoger minimumbedrag of aanvullend beleid nodig is om de gewenste gedragsverandering te bewerkstelligen.

5 Conclusie

In deze studie hebben wij onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor een verbod op het gratis verstrekken van drinkbekers voor eenmalig gebruik, waarbij consumenten een verplichte vergoeding moeten betalen als zij van een eenmalige beker gebruik maken. We hebben gekeken naar het bereik van de maatregel, de praktische uitvoerbaarheid op basis van buitenlandse ervaringen en de hoogte van het bedrag en effectiviteit.

De maatregel kan zich richten op zowel plastic bekers als kartonnen bekers met een coating. Beide typen bekers vallen onder het hoofdstuk consumptievermindering van de SUP-richtlijn. Het is niet precies bekend om hoeveel bekers dit gaat. Van papieren bekers is een schatting van drie miljard bekers bekend en van plastic bekers een schatting van 500 miljoen. Een grove inschatting van de klimaatimpact bedraagt 45 kton CO_2-eq. Een groot deel van de bekers wordt geconsumeerd binnen kantoren, die mogelijk buiten de scope van de maatregel vallen, als de 'tendency to be littered' leidend is bij het bepalen welke verkooppunten wel of niet onder de maatregel vallen. In andere regio's en landen vallen zowel plastic als kartonnen bekers onder de maatregelen, uitzonderingen zijn met name gericht op kwetsbare groepen.

Op lokaal niveau is er ervaring met de maatregel; op landsniveau zijn initiatieven in de maak. Op lokaal niveau is in een aantal steden in de Verenigde Staten en Canada inmiddels besloten tot de invoering van een verbod op het gratis verstrekken van eenmalige drinkbekers en het daarom vragen van een verplichte vergoeding. In Ierland en Schotland liggen voorstellen ter consultatie voor een verbod op het gratis verstrekken van eenmalige drinkbekers en het daarom vragen van een verplichte vergoeding. Op lokaal niveau is in een aantal steden in de Verenigde Staten en Canada inmiddels besloten tot een verbod. In Berkeley en Watsonville in de VS is de maatregel sinds 2020 van kracht. Het is daar daar dus praktisch mogelijk gebleken om een verbod op het verstrekken van gratis drinkbekers in te voeren. Effecten van de maatregelen in Berkeley en Watsonville zijn nog niet bekend. Ook ligt een deel van de processen stil door COVID-19.

Draagvlak en bewustwording zijn belangrijke succesfactoren. Ervaringen laten zien dat het belangrijk is om stakeholders tijdig bij het proces te betrekken om zo draagvlak te creëren. Ook bewustwordingscampagnes bij consumenten zijn belangrijk. De uiteindelijke wetgeving is relatief summier en vergelijkbaar tussen de regio's. In alle landen mogen ondernemers de opbrengsten van de vergoeding houden.

Er lijkt een zwak verband te zijn tussen de prijs van de beker en het effect. Een prijs hoger dan $ 0,17 lijkt pas een consumptiereductie van meer dan 15% te realiseren. Deze conclusie is gebaseerd op experimenten en initiatieven bij individuele bedrijven en instellingen. Er is zijn echter nog geen ervaring meteffecten bekend van maatregelen die op lokaal of landelijk niveau zijn ingevoerd.

In de meeste andere regio's is gekozen voor een verplichte vergoeding van 25 cent. Dit bedrag lijkt hoog genoeg voor een gedragsaanpassing, maar is nog wel redelijk in verhouding tot de kosten van een beker.

Voor bekers is mogelijk een hoger minimumbedrag of aanvullend beleid nodig dan bij plastic tasjes om de gewenste gedragsverandering te bewerkstelligen. Het verbod op uitgifte van gratis plastic tasjes is in veel landen erg effectief gebleken met reducties van meer dan 70%, ook bij een zeer lage prijs. Toch zijn de resultaten niet één-op-één vertaalbaar, omdat het meenemen van een tas eenvoudiger is en een tas niet altijd nodig is.

Bibliografie

Afvalfonds Verpakkingen, 2020. *Wegwerpservies*. [Online]
Available at: https://afvalfondsverpakkingen.nl/verpakkingen/verpakkingen-catalogus/wegwerpservies
[Geopend 19 augustus 2020].
CE Delft, 2019. *Impact wegwerpproducten en hun alternatieven,* Delft: CE Delft.
CE Delft, 2020. *Kansrijke interventies terugdringen kunststofproducten voor eenmalig gebruik,* Delft: CE Delft.
City of Vancouver, 2019. *By-laws to Reduce Single-Use Items,* Vancouver: City of Vancouver.
De Monitor, 2020. *85 miljoen koffiebekers van het Rijk niet gerecycled maar verbrand: 'Hier balen we ontzettend van'*. [Online]
Available at: https://demonitor.kro-ncrv.nl/artikelen/85-miljoen-koffiebekers-van-het-rijk-niet-gerecycled-maar-verbrand-hier-balen-we-ontzettend-van
[Geopend 28 juli 2020].
Ellis, G., 2020. *Hubbub* [Interview] (13 augustus 2020).
Environmental Audit Committee, 2018. *Fifth special report Appendix Government Response*. [Online]
Available at:
https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmenvaud/867/86702.htm
[Geopend 27 juli 2020].
Eunomia, 2017. *Written evidence submitted by Eunomia Research and Consulting Ltd*. [Online]
Available at: Written evidence submitted by Eunomia Research and Consulting Ltd
[Geopend 20 juli 2020].
Foster, N., 2020. *House of Commons Environmental Audit Committee* [Interview] (16 juli 2020).
HUA Foundation, 2019. *Singel-use items reduction strategy by-laws: report back on busienss stakeholder consultation,* Vancouver: HUA Foundation.
Kosmak, M. & McKenzie, A., 2020. *City of Vancouver* [Interview] (11 augustus 2020).
Obermeit, H., 2020. *Waste Manager City of Berkeley* [Interview] (29 juli 2020).
Poortinga, W., Nash, N. & Hoeijmakers , L., 2019. *Rapid Review of Charging for Disposable Coffee Cups and other Waste Minimasation Measure,* Edinburgh: Scottish Goverment.
RIVM, 2019. *Plastic Pact Nederland de Monitor Nulmeting (2017-2018),* Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).
Santa Cruz Local, 2019. *Disposable cup fee to start in Santa Cruz County*. [Online]
Available at: https://santacruzlocal.org/2019/11/19/disposable-cup-fee-to-start-in-santa-cruz-county/
[Geopend 21 juli 2020].
ScAAN, 2019. *Effectiveness of plastic regulation around the world,* New York: Scientist Action and Advocacy Network (ScAAN).
Sira Consulting, 2020. *Quickscan bedrijfseffecten implmentatie richtlijn Single Use Plastics,* Bilthoven: Sira Consulting B.V.
Smeets, I., 2019. Elke seconde, bam-bam-bam, ruim 15 duizend plastic bekertjes weggegooid. *Volkskrant*, 18 januari.
Starbucks, 2020. *Managing Through the Dynamics of COVID-19*. [Online]
Available at: https://stories.starbucks.com/stories/2020/managing-courageously-through-the-dynamics-of-covid-19/
[Geopend 3 augustus 2020].
Starbucks, 2020. *Starbucks Rolls Out 5-cent Paper Cup Charge*. [Online]
Available at: https://stories.starbucks.com/emea/stories/2020/starbucks-rolls-out-5-cent-paper-cup-charge-across-germany/
[Geopend 3 augustus 2020].

Weston, P., 2019. Costa Coffee lobbied government against 25p ‘latte levy’ before proposals were binned. *Independent*, 16 september.